

om kirriko us kinni, sest sis ei olle keddate saäl, kes oppust annap. Sedda ei woi sallata, et se oppus, mes ma rahwa latse kottun sawa, wäga kassin nink puduline om, ni sama ka se, mes wäikolaste kolin antas. Sis eesmält awwatas neile laiembra teedmise nink süwwämba tundmise usse wallale, kui neima nakkawa Jumala lawwale kääma. Kirriko kangli nink altri päält jaetas ligile, kea issonewa nink jañonewa iggawetse ello pärra, se taima leib nink se ello wessi, mes sõant rahbul pañep. Ent kirriko kangli päle nink altri ette ei tulle mitte kiik targa kofko oppust andma, kea Jumalast lähätetas sedda ilma walgustama, enge ligist ennege üts, ke se koggoduse karjuses om säetu, kent pärralt se kirrik om. Ei anna ka sesama üts mitte ligist asjust oppust, mes teima essi tijap nink tunnep, enge ennege säratsist, mes tarbis teima essiärralikult om säetu. Kirriko oppetajal ei olle mitte säduš ehk lubba ilmlikust asjust kirrikun oppust anda; ei kule koggodus altri ehk kangli päält middake päiwast, kuust nink taima tähtist enamb kui sedda, mes pühha kirri neist tunnistap; ei middake wöraitst maist nink neide sädušist, neide ellajist, neide linust; ei middake mitmist tubhandist teedmise nink tundmise wäärt asjust, mes siin ja saäl sure ilma pääl sündiwa nink meijesuggutse film kuñage nätta ei sa. Ent siiki om särane laiemb teedmise nink süwwämba tundmine henge walgustamises waja, ligile waja, kea Jumala laste nimme kandwa nink Jumala armust nink heldusest tabiwa offa saija. Sedda enamb ja kulet, mes targa inemise üttest ehk töifest asjast üttelewa ehk mõtlewa, sedda targembas saat ja essi ka; jah, üttele oppetetu mehhet lähhäp segi teima henge ärratamises tarbis, kui ta kulep, mes ta peap naarma ehk põlgma. Sest se lähbi teima sunnitas, wastakõnelema nink oima teedmise nink tundmise süwwiusest päiwa ette toma, mes muido olles sõame pohja jänu nink sinna kaonu. Üts pöid, mes kuñage ei liguteta, jääp wimate tuimas nink ei tahha enamb sammeltke kanda; ent mes ellajist sökkutas, kost adder saggede lähbikäup, kohhe wäkke päle wetas, ehk mulda, ehk sawwi, ehk muud, mes muijal kohhegi ei kõlba, se an-

nap aigo möda rohkeste wiija. Ni om ka waimo rigin. Sedda enamb lifumist om tutta hengide sean, ni et keake ei panne oima punda rättiko sisse, enge eggauts annap wälja wahhetajide kätte, mes täl om, sedda rohkebide kaswap tundmine nink teedmise rahwa sean nink kannap wimate maggusat tarkuse suggu. Welles om saksahwa sean surembat tarkust löida, kui marahwa sean? Sepärrast, et saksama paksult rahwast täüs om nink mes cale üts targemb wäljamõtley seddamaid ramatokirja lähbi awwalikus saap. Eggapäiw tulles saksamaal siin ja saäl linun nink küllin ramato wälja, mea tubhande kaupa trükkitas nink kiik maad lähbijoostwa ühhest kääst töiste nink ligin paigun loetas. Kui meije maal marahwa sean ka särane waimo lifumine olles; kui siin ka rahwas oppis üllekirjutama, mes eggauts oiman sõamen tunnep nink mõtley: sis nakkas ka siin maal waimo luggu pea töiste miñema. Siin trükkitas kül ka egga ajastaja ramatokeist, ent rahwas ei tija sest paljo. Harwaste lähhäp üts ja töine, ke lina johhup tulles, ka ramatorrükkija mañu sisse ramatur otšma; ent ta ei mõista neide ramatide seast, mes tälle pakutas, sedda wäljawallitseda, mes täl waja om. Kes hennelle wikkatit tahhap osta, kül se mõistap wahhetetta, nink hõllistap üttele ja töist, enne kui ta ostap; ent ramato näust ehk hõllist ei tunne keake ärra, māraneš ta olles. Sepärrast olleme meije kalendriteggija sedda nõuwo wõtnu, tiimahawatsen kalendrin kiik mafele ramatid üllesanda, mes 1848. ajastajast sani ammat Juni kuni 1849 omma wäljatulnu. Siin löwwap sis luggeja üllespantu ollewat, kuis niimitetu ajal wäljatulnu ramatide päälkirri om, mitto lehhekülge kelleke sissen omma, mes asjust koake oppust annap nink kes sedda ramatur om kirjutanu ehk wäljaandnu, kuñas teima om wäljatulnu nink mes ramato hind om. Kes nüüd sedda „ramato kulutajat“ om lähbiluggenu nink üttele ehk töist ramatur ärramärknu, mes ta tahhap hennelle osta, sel om se üts kerge assi, ramatopodin ehk trükki ja mau sedda ramatur töiste seast wäljawallitseda, ehk